

การประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมดี ชีวิตพอเพียง โรงเรียนมงคลวิทยา จังหวัดลำพูน
Evaluation of Good Environment and Sufficiency Life Project
at Mongkhonwittaya School, Lamphun Province

สุทิน สิงห์แก้ว^{1*}, สมเกียรติ อินทสิงห์² และคณะ อ่อนนาง³

Sutin Singkaew^{1*}, Somkiart Intasingh², and Kaneya Oonnang³

¹นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

¹Graduate Student in Curriculum and Instruction Division, Faculty of Education, Chiang Mai University

²รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

²Associate Professor Dr. of Curriculum and Instruction Division, Faculty of Education, Chiang Mai University

³อาจารย์ ดร. สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

³Lecturer Dr. of Curriculum and Instruction Division, Faculty of Education, Chiang Mai University

*Corresponding author: bluesky.sutin@gmail.com

(Received: July 31, 2025; Revised: August 30, 2025; Accepted: September 1, 2025)

บทคัดย่อ

การค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมดี ชีวิตพอเพียง โรงเรียนมงคลวิทยา จังหวัดลำพูนโดยใช้รูปแบบการประเมินของ Stake 3 ด้าน คือ 1) ด้านสิ่งที่มีอยู่ 2) ด้านกระบวนการดำเนินงาน และ 3) ด้านผลที่ได้รับ กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ครูผู้เกี่ยวข้องกับโครงการ จำนวน 21 คน นักเรียนที่ร่วมโครงการ จำนวน 175 คน ผู้ปกครองนักเรียนที่ร่วมโครงการ จำนวน 175 คน และผู้บริหารที่สนับสนุนโครงการ จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบประเมินโครงการ และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนด วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการบรรยายพรรณนา ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ด้านสิ่งที่มีอยู่ พบว่า 1) องค์ประกอบของโครงการ 2) คุณลักษณะของครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ 3) คุณลักษณะของครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ 4) สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ 5) การจัดช่วงเวลาของโครงการ และ 6) แผนการจัดกิจกรรมในโครงการ ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.15)

2. ด้านกระบวนการดำเนินงาน พบว่า 1) การจัดกิจกรรมในโครงการ 2) การบริหารโครงการ และ 3) การวัดและการประเมินผลผู้เรียน ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.18)

3. ด้านผลที่ได้รับ พบว่า 1) คุณลักษณะผู้เรียน และ 2) ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการ ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.08)

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ, รูปแบบการประเมินของ Stake, โครงการสิ่งแวดล้อม

Abstract

The objective of this study was to evaluation of good environment and sufficiency life project at Mongkhonwittaya school, Lamphun province in 3 aspects: 1) antecedents, 2) transactions, and 3) outcomes. The target groups in the study consisted of 3 qualified experts, 21 project teachers, 175 students participated in the project, 175 parents of students participating in the project, and 2 administrators who supported the

project. The tools used to collect data include: project evaluation forms and interview form. Quantitative data were analyzed by frequency distribution, averages, and standard deviations. Quantitative data were analyzed by content analysis and descriptive explanation. The results as follows:

1. Antecedent, it was discovered that 1) project components, 2) teachers' characteristics in project, 3) students' characteristics in project, 4) media, material, and learning resources, and 5) project schedule, 6) activity management plans passed the evaluation criteria in high level (Me = 4.15).

2. Transactions, it was discovered that 1) project administration, 2) organization of project activities, and 3) students' measurement and evaluation passed the evaluation criteria in high level (Me = 4.18).

3. Outcomes, it was discovered that 1) students' characteristics in project, and 2) satisfaction with the project passed the evaluation criteria in high level (Me = 4.08).

Keywords: Project Evaluation, Stake's Evaluation Model, Environment Project

บทนำ

สิ่งแวดล้อมมีบทบาทและสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อมเนื่องจากสิ่งแวดล้อมเป็นแหล่งกำเนิดแห่งปัจจัยซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ แต่ที่ผ่านมาปรากฏว่า มนุษย์ได้กระทำต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง ทั้งด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และด้วยความตั้งใจ การกระทำดังกล่าวนั้นเท่ากับว่ามนุษย์ได้สร้างเงื่อนไขในการทำลายตนเอง ด้วยผลแห่งความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ดังจะเห็นได้ว่าในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมามนุษย์ประสบปัญหา ได้รับความอันตรายและผลกระทบจากความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง เช่น ปัญหามลพิษทางอากาศ ปัญหาอุทกภัย ปัญหาความแห้งแล้ง ที่เป็นผลมาจากการทำลายสิ่งแวดล้อม และมีแนวโน้มจะรุนแรงขึ้นเป็นลำดับ หากไม่มีการศึกษาเพื่อแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้นที่ถูกต้อง มนุษย์ก็จะไม่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและปลอดภัยต่อไปได้ (นิลวรรณ อินทวงส์โชติ, 2548) ด้วยเหตุนี้ สิ่งแวดล้อมศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ควรส่งเสริมให้มนุษย์ได้เข้าใจเพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรวมทั้งแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นอย่างถูกวิธี

ในประเทศไทย การออกพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ที่เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ อีกทั้งได้บรรจุไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) โดยยุทธศาสตร์ที่ 5 ได้ระบุชัดเจนว่า “การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม” นำไปสู่ยุทธศาสตร์ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 5 ว่าด้วย “การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม” ซึ่งมีเป้าหมายคือ คนทุกช่วงวัย มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ สถานศึกษามีหลักสูตรแหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ เป็นผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถานศึกษาทั่วประเทศ ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการศึกษา 20 ปี ที่กล่าวถึงนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในการพัฒนาคนและสร้างเยาวชนให้มีคุณภาพของประเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังที่ปรากฏในนโยบายของรัฐ โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน ซึ่งเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 มุ่งเน้นนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาประเทศ จึงจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อดำเนินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อปลูกฝังให้เด็ก และเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่าง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม และ เอกลักษณ์ของความเป็นไทย โดยใช้รูปแบบการจัดการศึกษาน

พื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) กระทรวงศึกษาธิการจึงได้เล็งเห็นและผลักดันให้ทุกโรงเรียนจัดการศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและทุกโรงเรียนควรมีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการสู่การเรียนการสอน

โรงเรียนมงคลวิทยา เป็นโรงเรียนเอกชนขนาดกลาง เปิดสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องสิ่งแวดล้อม เห็นได้จากมีวิสัยทัศน์คือ โรงเรียนมงคลวิทยาเป็นสถานศึกษาชั้นนำ เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้อย่างมีความสุข รู้จักใช้ปัญญาในการดำเนินชีวิต มีวิถีชีวิตที่พอเพียงและมีคุณค่า อีกทั้งยังกำหนดไว้ว่ามาตรฐานสถานศึกษาคือ ผู้เรียนทุกคนมีค่านิยมและจิตสำนึกตามที่สถานศึกษากำหนด โดยไม่ขัดกับกฎหมายและวัฒนธรรมอันดีของสังคม ทางโรงเรียนจึงได้จัดโครงการสิ่งแวดล้อมดี ชีวิตพอเพียง เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่าสามารถนำความรู้และแนวปฏิบัติในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมไปใช้ในการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม โครงการสิ่งแวดล้อมดี ชีวิตพอเพียง ประกอบด้วยกิจกรรม 1) กิจกรรมรักษ์โลก พืชผักสิ่งแวดล้อม เป็นกิจกรรมที่ให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แนวทางการแก้ปัญหา เรียนรู้วิธีการคัดแยกขยะ การทิ้งขยะอย่างถูกวิธีและเห็นประโยชน์ของการแยกขยะ 2) กิจกรรมใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นกิจกรรมส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สวนเรียนรู้ สิ่งแวดล้อม การทดลองการเกิดฝุ่น PM 2.5 การสาธิตเพาะเลี้ยงไส้เดือน การสาธิตการทำปุ๋ยหมักรักษ์โลก รวมทั้งบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนในวิชาวิทยาศาสตร์ในสาระที่ 1 วิทยาศาสตร์ชีวภาพและวิชาสังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมในสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ (โรงเรียนมงคลวิทยา, 2565) อย่างไรก็ตามการดำเนินโครงการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 - 2564 ยังไม่ได้ดำเนินการประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมดี ชีวิตพอเพียง อย่างเป็นระบบทำให้สถานศึกษาไม่ได้ข้อมูลที่เป็นสารสนเทศที่สำคัญเพื่อนำไปพัฒนาโครงการให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น อีกทั้งไม่ได้นำความสำเร็จของโครงการไปชี้แจงให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครองนักเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เห็นถึงความสำเร็จของโครงการนี้เป็นระบบ รวมทั้งครูผู้รับผิดชอบโครงการยังไม่ได้ประสานการทำงานกับผู้บริหารในเชิงกระบวนการเท่าที่ควร ผู้ศึกษาในฐานะหัวหน้างานฝ่ายส่งเสริมวินัย คุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนมงคลวิทยามีส่วนสำคัญในการรับผิดชอบโครงการจึงมีความสนใจที่จะประเมินโครงการนี้เพื่อช่วยรวบรวมสารสนเทศที่เป็นประโยชน์เพื่อช่วยพิจารณาผลการดำเนินงาน ข้อเสนอแนะต่างๆให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วน

แนวคิดหนึ่งที่น่าสนใจคือการประเมินในรูปแบบการประเมินของ Stake ซึ่งได้จำแนกสิ่งที่ต้องพิจารณาเป็น 3 ส่วน คือ ด้านสิ่งที่มีอยู่ (Antecedents) ด้านกระบวนการดำเนินงาน (Transactions) ด้านผลที่ได้รับ (Outcomes) การประเมินตามความคิดเห็นของ Stake หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวกับการบรรยาย และการตัดสินคุณค่าของโครงการ หรือเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ จุดมุ่งหมายของการประเมินมี 2 ประการคือ เพื่อต้องการได้ข้อมูลต่างๆ ที่นำมาบรรยายเกี่ยวกับโครงการนั้น และเพื่อต้องการได้ข้อมูลต่างๆที่สามารถนำมาใช้ในการตัดสินคุณค่าของโครงการ ข้อดีสำหรับรูปแบบการประเมินของ Stake คือ เสนอวิธีการประเมินเป็นระบบ เพื่อจัดเตรียมข้อมูลเชิงบรรยาย และตัดสินคุณค่า มีมาตรฐานในการประเมินปรากฏชัดเจน (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2554)

ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องการประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมดี ชีวิตพอเพียงโรงเรียนมงคลวิทยา จังหวัดลำพูน โดยใช้รูปแบบการประเมินของ Stake เพื่อให้ทราบข้อมูลการดำเนินการแต่ละขั้นตอน ตลอดจนจุดเด่น จุดด้อย ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องต่อการดำเนินการว่ามีความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม นำความรู้และแนวปฏิบัติในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมไปใช้ในการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน และเพื่อให้ได้ข้อมูลของโครงการที่จะเป็น ประโยชน์ ในการปรับปรุงพัฒนาโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมดี ชีวิตพอเพียง โรงเรียนมงคลวิทยา จังหวัดลำพูน โดยใช้รูปแบบการประเมินของ Stake ใน 3 ด้าน คือ 1) ด้านสิ่งที่มีอยู่ 2) ด้านกระบวนการดำเนินงาน และ 3) ด้านผลที่ได้รับ

วิธีดำเนินการศึกษา

ขอบเขตการศึกษา

ผู้ศึกษากำหนดขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

1) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

1.1) ศึกษานิเทศก์ประจำโรงเรียน เป็นผู้มีหน้าที่นิเทศ แนะนำ และเป็นพี่ปรึกษาทางด้านงานกิจการนักเรียนให้กับทางโรงเรียน จำนวน 1 คน เป็นศึกษานิเทศก์ชำนาญการ มีประสบการณ์การนิเทศไม่น้อยกว่า 3 ปี

1.2) ครูชำนาญการพิเศษ สอนวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนสันป่าสัก อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 คน มีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี

1.3) อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอนคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 1 คน มีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี

2) ครูผู้ดำเนินโครงการจำนวน 21 คน ประกอบด้วย

2.1) ครูผู้รับผิดชอบโครงการและคณะ จำนวน 2 คน

2.2) ครูผู้เกี่ยวข้องกับโครงการ ประกอบด้วย ครูผู้สอนในกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ จำนวน 6 คน ครูผู้สอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา และวัฒนธรรม จำนวน 6 คน และครูประจำชั้นที่สอนวิชาบูรณาการ จำนวน 7 คน

3) นักเรียนที่ร่วมโครงการในระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 175 คน

4) ผู้ปกครองนักเรียนที่ร่วมโครงการในระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 175 คน

5) ผู้บริหารที่สนับสนุนโครงการ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 1 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน 1 คน และรองผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและพัฒนา 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบประเมินโครงการ และ แบบสัมภาษณ์ โดยมีรายละเอียดและวิธีการสร้าง ดังนี้

1. แบบประเมินโครงการ

ตอนที่ 1 เป็นรายการสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกรายการ ผู้ศึกษาได้ออกแบบเพื่อเก็บข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์การทำงานด้านการศึกษา โดยจัดทำในรูปแบบคำถามปิด เพื่อความสะดวกในการตอบ ลดความคลาดเคลื่อนของข้อมูล และสามารถนำไปใช้จำแนกคุณลักษณะพื้นฐานของผู้ตอบในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติได้อย่างเหมาะสม

ตอนที่ 2 เป็นการกำหนดสิ่งที่จะประเมินตามรูปแบบการประเมินของ Stake ใน 3 ด้าน โดยการสร้างข้อคำถามตามสิ่งที่จะประเมินภายในขอบเขตเนื้อหาที่กำหนด ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

ด้านที่ 1 สิ่งที่มีอยู่

1.1 รายการสอบถามสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ และครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบของโครงการ 2) คุณลักษณะของครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ 3) คุณลักษณะของครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ 4) สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ 5) การจัดช่วงเวลาของโครงการ และ 6) แผนการจัดกิจกรรมในโครงการ

1.2 รายการสอบถามสำหรับนักเรียนที่ร่วมโครงการ และผู้ปกครองนักเรียนที่ร่วมโครงการ ประกอบด้วย 1) คุณลักษณะของผู้เรียนที่ร่วมโครงการ 2) สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ของโครงการ และ 3) การจัดช่วงเวลาของโครงการ

ด้านที่ 2 กระบวนการดำเนินงาน

2.1 รายการสอบถามสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ และครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ ประกอบด้วย 1) การจัดกิจกรรมในโครงการ 2) การบริหารโครงการ และ 3) การวัดและการประเมินผลผู้เรียน

2.2 รายการสอบถามสำหรับนักเรียนที่ร่วมโครงการ ประกอบด้วย 1) การบริหารโครงการ และ 2) การวัดและการประเมินผลผู้เรียน

2.3 รายการสอบถามสำหรับผู้ปกครองนักเรียนที่ร่วมโครงการ ประกอบด้วย 1) การจัดกิจกรรมในโครงการ และ 2) การวัดและการประเมินผลผู้เรียน

ด้านที่ 3 ผลที่ได้รับ

3.1 รายการสอบถามสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ ครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ นักเรียนที่ร่วมโครงการ และผู้ปกครองนักเรียนที่ร่วมโครงการ ประกอบด้วย 1) คุณลักษณะผู้เรียน และ 2) ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการ

3.2 รายการสอบถามปัญหา / อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับโครงการสิ่งแวดล้อมดี ซีวีพอเพียง โรงเรียนมงคลวิทยา จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด

2. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารที่สนับสนุนโครงการ

เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured interview form) ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการสิ่งแวดล้อมดี ซีวีพอเพียง โรงเรียนมงคลวิทยา ในการประเมินโครงการตามรูปแบบของ Stake 3 ด้าน คือ 1) ด้านสิ่งที่มีอยู่ 2) ด้านกระบวนการดำเนินงาน และ 3) ด้านผลที่ได้รับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการ

เครื่องมือที่เสร็จสมบูรณ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 ถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และนำเครื่องมือที่แก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบเครื่องมือให้สมบูรณ์ แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวม ผู้ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ จากแบบประเมินโครงการ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมบรรยายพรรณนา แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนดเพื่อสรุประดับคุณภาพของโครงการ

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากแบบสัมภาษณ์และคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อจัดหมวดหมู่และสรุปสาระสำคัญ

แนวทางการประเมินและเกณฑ์การตัดสินผลการประเมิน

ผู้ศึกษาพัฒนาเกณฑ์การประเมินมาจาก บุญชม ศรีสะอาด (2556) ซึ่งประกอบด้วยเกณฑ์การแปลความหมายและการตัดสินผลการประเมินโดยมีรายละเอียด ดังนี้

เกณฑ์การแปลผล

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	ดำเนินการในรายการนั้นได้เหมาะสม	ระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	ดำเนินการในรายการนั้นได้เหมาะสม	ระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	ดำเนินการในรายการนั้นได้เหมาะสม	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	ดำเนินการในรายการนั้นได้เหมาะสม	ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	ดำเนินการในรายการนั้นได้เหมาะสม	ระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การตัดสินผลการประเมิน

สำหรับเกณฑ์ในการตัดสินผลการประเมิน ผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์การประเมินว่า ผ่านเกณฑ์หรือไม่ผ่านเกณฑ์ โดยกำหนดการผ่านเกณฑ์การประเมินที่ค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป

ผลการศึกษา

ผู้ศึกษาขอเสนอผลการประเมินออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ผลการประเมินในด้านที่ 1 สิ่งที่มีอยู่ โดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินด้านที่ 1 สิ่งที่มีอยู่

ด้านที่ 1 สิ่งที่มีอยู่	ผู้ทรงคุณวุฒิ		ครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ		นักเรียนที่ร่วมโครงการ		ผู้ปกครองนักเรียนที่ร่วมโครงการ	
	\bar{x} (SD)	แปลผล	\bar{x} (SD)	แปลผล	\bar{x} (SD)	แปลผล	\bar{x} (SD)	แปลผล
1.1 องค์ประกอบของโครงการ	4.79 (0.22)	มากที่สุด	4.51 (0.52)	มากที่สุด	-	-	-	-
1.2 คุณลักษณะของครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ	4.94 (0.08)	มากที่สุด	4.33 (3.01)	มากที่สุด	-	-	-	-
1.3 คุณลักษณะของผู้เรียนที่ร่วมโครงการ	4.87 (0.19)	มากที่สุด	3.98 (0.67)	มาก	3.55 (1.22)	มาก	3.60 (1.07)	มาก
1.4 สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ของโครงการ								
1.4.1 สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้กิจกรรมในโครงการ	4.81 (0.27)	มากที่สุด	4.23 (0.60)	มาก	4.08 (1.02)	มาก	3.68 (1.07)	มาก
1.4.2 สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้กิจกรรมบูรณาการในวิชาหลัก	4.83 (0.24)	มากที่สุด	4.08 (0.55)	มาก	4.16 (1.01)	มาก	3.65 (1.05)	มาก
1.5 การจัดช่วงเวลาของโครงการ								
1.5.1 การจัดช่วงเวลาของโครงการกิจกรรมของโครงการ	4.03 (0.81)	มาก	3.81 (0.96)	มาก	3.92 (0.95)	มาก	4.13 (0.83)	มาก
1.5.2 การจัดช่วงเวลาของโครงการกิจกรรมบูรณาการในวิชาหลัก	5.00 (0.00)	มากที่สุด	4.31 (0.59)	มาก	3.89 (1.13)	มาก	3.58 (1.14)	มาก
1.6 แผนการจัดกิจกรรมในโครงการ								
1.6.1 แผนการจัดกิจกรรมในโครงการ	4.92 (0.12)	มากที่สุด	4.30 (0.57)	มาก	-	-	-	-
1.6.2 แผนการจัดกิจกรรมบูรณาการในวิชาหลัก	4.69 (0.31)	มากที่สุด	4.20 (0.62)	มาก	-	-	-	-
รวม	4.76	มากที่สุด	4.19	มาก	3.92	มาก	3.73	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินด้านที่ 1 สิ่งที่มีอยู่ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การจัดช่วงเวลาของโครงการ กิจกรรมบูรณาการในวิชาหลัก (ค่าเฉลี่ย = 5.00) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ คุณลักษณะของครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ (ค่าเฉลี่ย 4.94) และแผนการจัดกิจกรรมในโครงการ (ค่าเฉลี่ย = 4.92) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ คุณลักษณะของผู้เรียนที่ร่วมโครงการ จากมุมมองของผู้ปกครอง (ค่าเฉลี่ย = 3.60) อยู่ในระดับมาก ส่วนภาพรวม ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินให้อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.76) ขณะที่ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่ร่วมโครงการประเมินให้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.19, 3.92 และ 3.73 ตามลำดับ)

2. ผลการประเมินในด้านที่ 2 กระบวนการดำเนินงาน โดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด แสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินด้านที่ 2 กระบวนการดำเนินงาน

ด้านที่ 2 กระบวนการดำเนินงาน	ผู้ทรงคุณวุฒิ		ครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ		นักเรียนที่ร่วมโครงการ		ผู้ปกครองนักเรียนที่ร่วมโครงการ	
	\bar{x} (SD)	แปลผล	\bar{x} (SD)	แปลผล	\bar{x} (SD)	แปลผล	\bar{x} (SD)	แปลผล
2.1 การจัดกิจกรรมในโครงการ	4.66	มากที่สุด	4.25	มาก	-	-	3.66	มาก
2.1.1 การจัดกิจกรรมในโครงการ	(0.24)		(0.66)				(1.10)	
2.1.2 การจัดกิจกรรมบูรณาการในวิชาหลัก	4.81	มากที่สุด	4.29	มาก	-	-	3.58	มาก
	(0.26)		(0.63)				(1.14)	
2.2 การบริหารโครงการ	4.89	มากที่สุด	4.36	มาก	3.92	มาก	-	-
	(0.16)		(0.60)		(1.13)			
2.3 การวัดและการประเมินผลผู้เรียน								
2.3.1 การวัดและการประเมินผลผู้เรียนกิจกรรมในโครงการ	5.00	มากที่สุด	4.38	มาก	3.79	มาก	3.70	มาก
	(0.00)		(0.54)		(1.11)		(1.11)	
2.3.2 การวัดและการประเมินผลผู้เรียนกิจกรรมบูรณาการในวิชาหลัก	5.00	มากที่สุด	4.31	มาก	3.92	มาก	3.59	มาก
	(0.00)		(0.59)		(1.10)		(1.14)	
ภาพรวม	4.87	มากที่สุด	4.32	มาก	3.88	มาก	3.63	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินด้านที่ 2 กระบวนการดำเนินงาน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การวัดและการประเมินผลผู้เรียนทั้งในกิจกรรมโครงการและกิจกรรมบูรณาการในวิชาหลัก (ค่าเฉลี่ย = 5.00) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การบริหารโครงการ (ค่าเฉลี่ย 4.89) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดกิจกรรมบูรณาการในวิชาหลัก จากมุมมองผู้ปกครอง (ค่าเฉลี่ย 3.58) อยู่ในระดับมาก ส่วนภาพรวม ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินให้อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.87) ขณะที่ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่ร่วมโครงการประเมินให้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.32, 3.88 และ 3.63 ตามลำดับ)

3. ผลการประเมินในด้านที่ 3 ผลที่ได้รับ โดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด แสดงได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินด้านที่ 3 ผลที่ได้รับ

ด้านที่ 3 ผลที่ได้รับ	ผู้ทรงคุณวุฒิ		ครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในโครงการ		นักเรียนที่ ร่วมโครงการ		ผู้ปกครองนักเรียน ที่ร่วมโครงการ	
	\bar{x} (SD)	แปลผล	\bar{x} (SD)	แปลผล	\bar{x} (SD)	แปลผล	\bar{x} (SD)	แปลผล
3.1 คุณลักษณะผู้เรียน	4.83 (0.24)	มากที่สุด	4.18 (0.66)	มาก	3.70 (1.05)	มาก	3.62 (1.16)	มาก
3.2 ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการ	4.80 (0.28)	มากที่สุด	4.27 (0.58)	มาก	3.51 (1.10)	มาก	3.71 (1.07)	มาก
ภาพรวม	4.82	มากที่สุด	4.23	มาก	3.61	มาก	3.67	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินด้านที่ 3 ผลที่ได้รับ พบว่า ด้านคุณลักษณะผู้เรียน ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินให้อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.83) ขณะที่ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่ร่วมโครงการประเมินให้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.18, 3.70 และ 3.62 ตามลำดับ) ด้านความพึงพอใจที่มีต่อโครงการ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินให้อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.80) ขณะที่ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่ร่วมโครงการประเมินให้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.27, 3.71 และ 3.51 ตามลำดับ) ส่วนภาพรวม ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินให้อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.82) ขณะที่ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่ร่วมโครงการประเมินให้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.23, 3.67 และ 3.61 ตามลำดับ)

อภิปรายผล

ผู้ศึกษาขอแบ่งประเด็นการอภิปรายดังนี้

1. ด้านสิ่งที่มีอยู่ (Antecedents) จากผลการประเมิน ที่พบว่า โดยภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมิน อาจเนื่องมาจาก 1) ผู้บริหาร และครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ ให้ความสำคัญกับโครงการ มีการกำหนดองค์ประกอบของโครงการได้ครบถ้วนตามรูปแบบของการเขียนโครงการ ซึ่งได้แก่ ชื่อโครงการ ผู้รับผิดชอบโครงการ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมายเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ วิธีดำเนินการของกิจกรรม ระยะเวลาดำเนินการ งบประมาณ หน่วยงาน/ผู้ที่เกี่ยวข้อง สถานที่ดำเนินการ การประเมินผลโครงการและผลที่คาดว่าจะได้รับ นอกจากนี้ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้โครงการประสบความสำเร็จ คือ การที่ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญกับกระบวนการดำเนินโครงการอย่างจริงจัง โดยเฉพาะในด้านการจัดทำแผนงานที่มีองค์ประกอบครบถ้วนตามหลักการเขียนโครงการ ซึ่งประกอบด้วย ชื่อโครงการ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินงาน งบประมาณ และการประเมินผลอย่างเป็นระบบ อีกทั้งการมีส่วนร่วมของครูผู้รับผิดชอบ และการวางแผนที่ชัดเจนตั้งแต่เริ่มต้นของโครงการ ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีทิศทาง และสามารถติดตามผลได้อย่างเป็นรูปธรรม จึงทำให้โครงการสามารถตอบสนองต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ พิซิต ฤทธิจรูญ (2562) ได้กล่าวว่า การเขียนโครงการต้องมีองค์ประกอบของโครงการที่ประกอบด้วย ชื่อโครงการ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของโครงการ เป้าหมาย วิธีการดำเนินการ ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ ทรัพยากร และงบประมาณ ผู้รับผิดชอบโครงการ การติดตามและประเมินผล และผลที่คาดว่าจะได้รับ 2) ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบโครงการให้ความสำคัญกับการคัดเลือกครู และการวางตัวบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารโครงการ และมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับ

แนวคิดของ รัตนา สายคณิต (2550) การบริหารโครงการเป็นกระบวนการที่มีการวางแผน ควบคุม และประสานงานกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโครงการตามเวลาที่กำหนดและอยู่ในขอบเขตงบประมาณที่ตั้งไว้ โดยในบริบทของการศึกษาคครูและผู้บริหารโรงเรียนควรมีความรู้ด้านการบริหารโครงการเพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมหรือโครงการที่มุ่งพัฒนาการเรียนการสอนและนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารโครงการครอบคลุมถึงการกำหนดเป้าหมาย การวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การติดตามและประเมินผลโครงการ 3) คุณลักษณะของผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการมีความสอดคล้องกับโครงการ คือมีความสนใจที่จะเข้าร่วมโครงการ เห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ระบุว่าผู้เรียนควรมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีความรับผิดชอบต่อสังคม และสามารถนำหลักการรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การคัดแยกขยะและลดการใช้พลาสติก 4) ผู้ทรงคุณวุฒิ ครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการนักเรียนที่ร่วมโครงการ และผู้ปกครองนักเรียนที่ร่วมโครงการ มีความคิดเห็นว่า สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ของกิจกรรมในโครงการ และสื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้กิจกรรมบูรณาการในวิชาหลัก โรงเรียนจัดหาวัสดุ อุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการอย่างเพียงพอ และนอกจากนั้นโรงเรียนยังจัดทำแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ เช่น สวนเรียนรู้สิ่งแวดล้อม สวนไม้ไทย บ้านพอเพียง เรือนเพาะชำ มีป้ายชื่อพันธุ์ไม้บอกชัดเจน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับพิศนา เขมมณี (2556) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่าน ประสบการณ์ตรง (Experiential Learning) ซึ่งผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งเมื่อได้ลงมือปฏิบัติจริง สัมผัสกับสถานการณ์จริง และสามารถสะท้อนคิดจากสิ่งที่พบเจอ นอกจากนั้นการใช้แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น แหล่งธรรมชาติ ชุมชน หรือกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อเชื่อมโยงความรู้กับชีวิตจริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ มีจิตสำนึกต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างรอบด้าน 5) การจัดช่วงเวลาของโครงการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ นักเรียนที่ร่วมโครงการ และผู้ปกครองนักเรียนที่ร่วมโครงการ มีความคิดเห็นว่า การกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมและผ่านเกณฑ์การประเมิน เนื่องจากกิจกรรมในโครงการและกิจกรรมบูรณาการในวิชาหลักมีการกำหนดช่วงเวลาในการดำเนินงานอย่างชัดเจน ทั้งในระดับหน่วยการเรียนรู้และภาคเรียน ครูมีการบูรณาการจัดการเรียนการสอนและจัดช่วงเวลาที่เหมาะสมตามลักษณะกิจกรรม วัตถุประสงค์ และทรัพยากรที่มีอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รัตนา สายคณิต (2556) ที่เสนอให้แบ่งการกำหนดระยะเวลาออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงเริ่มต้น (วางแผนและเตรียมการ) ช่วงดำเนินการ และช่วงติดตามประเมินผล เพื่อให้การจัดการโครงการเป็นระบบและสามารถประเมินความก้าวหน้าได้อย่างต่อเนื่อง 6) ผู้ทรงคุณวุฒิ และครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ มีความคิดเห็นว่า แผนการจัดกิจกรรมในโครงการมีกิจกรรมน่าสนใจ เหมาะสมกับวัยของนักเรียน ส่วนแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการในวิชาหลัก กิจกรรมมีความน่าสนใจ สนุกสนาน ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และส่งเสริมให้นักเรียนนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต แผนกิจกรรมควรมีความหลากหลายและเน้นการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รัตนา สายคณิต (2550) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมในโครงการว่า ควรมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ กิจกรรม ระยะเวลา งบประมาณ และผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน รวมถึงควบคุมและติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้โครงการบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จากการประเมินด้านสิ่งที่มีอยู่ พบว่าสถานศึกษามีความพร้อมในด้านทรัพยากรพื้นฐาน ทั้งในส่วนของแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และบุคลากรที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการเป็นอย่างดี นอกจากนี้ ผู้บริหารยังให้ความร่วมมือ สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ และจัดทำแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ ซึ่งช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ควรมีการพัฒนากระบวนการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้โครงการสามารถดำเนินไปอย่างยั่งยืนและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. ด้านกระบวนการดำเนินงาน (Transaction) จากผลการประเมิน ที่พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน อาจเนื่องจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ ครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ และผู้ปกครองที่ร่วมโครงการ มีความเห็นว่า 1) การจัดกิจกรรมในโครงการ มีการให้ความรู้และสร้างความตระหนักให้แก่นักเรียนเกี่ยวกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม นักเรียนได้ศึกษาและร่วมกันนำเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ผลกระทบที่เกิดจากปัญหา แนวทางแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ส่วนการจัดกิจกรรมบูรณาการในวิชาหลัก ได้แก่ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม และวิชาบูรณาการ ให้ความรู้และสร้างความตระหนักให้แก่ นักเรียน เกี่ยวกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามหน่วยการเรียนรู้ของกลุ่มสาระ นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมในแหล่งเรียนรู้ ของโรงเรียน และมีการประเมินผลการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับ รัตนา สายคณิต (2556) ได้เสนอว่า กิจกรรมที่ดีควรเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมอย่างแท้จริง โดยเฉพาะกิจกรรมในโครงการด้านสิ่งแวดล้อมหรือพัฒนาชุมชน ควรจัดให้ผู้เข้าร่วมได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ลงมือปฏิบัติจริง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งจะช่วยส่งเสริม ความตระหนักและสร้างแรงจูงใจในการมีส่วนร่วม 2) การบริหารโครงการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการมีความ คิดเห็นว่า ครูผู้ดำเนินโครงการ จำนวนครูมีความเหมาะสมเพียงพอ ครูดำเนินการตามแผน มีการติดตาม ตรวจสอบ และ ควบคุมให้เป็นไปตามกรอบที่กำหนด มีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้เข้าใจบทบาท หน้าที่ และเป้าหมายร่วมกัน ตลอดจนมีการประเมินผลโครงการทั้งระหว่างดำเนินงานและเมื่อสิ้นสุดโครงการ เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนา ปรับปรุง ตัดสินใจสำหรับโครงการ และมีการรายงานผลการประเมินกิจกรรมต่างๆในโครงการให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่าง ต่อเนื่อง สอดคล้องกับ บุญทัน ดอกไธสง (2554) ระบุว่า การบริหารโครงการที่มีประสิทธิภาพควรยึดหลักการบริหารเชิงกล ยุทธ์ โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศในการวิเคราะห์และตัดสินใจ พร้อมทั้งต้องมีระบบติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้ดีขึ้น 3) การวัดและการประเมินผลผู้เรียนกิจกรรมในโครงการ มีการวัดและประเมินผลที่ หลากหลายและครอบคลุมทั้งพฤติกรรม ความรู้ และเจตคติของผู้เรียน สอดคล้องกับ ดารณี วัชรเสถียร (2559) ระบุว่า การ ประเมินในกิจกรรมบูรณาการควรครอบคลุมทั้งด้านความรู้ (Cognitive) ทักษะปฏิบัติ (Psychomotor) และเจตคติ (Affective) โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องเน้นให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดและเชื่อมโยงความรู้จากหลายกลุ่มสาระวิชา

3. ด้านผลที่ได้รับ (Outcomes) จากผลการประเมิน ที่พบว่า โดยภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมิน อาจเนื่องมาจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ ครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ นักเรียนที่ร่วมโครงการและผู้ปกครองที่ร่วมโครงการ มีความคิดเห็นว่า 1.1) คุณลักษณะผู้เรียนที่ร่วมโครงการมีคุณลักษณะ 1) ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่าและเก็บรักษาดูแลอย่างดี 2) ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล 3) ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมทั้งให้อภัยเมื่อผู้อื่น กระทำผิดพลาด 4) วางแผนการเรียนรู้ การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร 5) รู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อมยอมรับและปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ระบุว่า การส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นหัวใจ สำคัญของการจัดการศึกษา โดยมุ่งพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และมีจิตสาธารณะ ส่วนผลการประเมิน คุณลักษณะผู้เรียนด้านความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน อาจเนื่องมาจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ ครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ นักเรียนที่ร่วมโครงการและผู้ปกครองที่ร่วมโครงการมีความคิดเห็นว่า กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียน 1) มีความตระหนักรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม 2) มีส่วนร่วมในการดูแล รักษาสาธารณสุขสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ 3) เลือกใช้ทรัพยากรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 4) เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม 5) นำความรู้ที่ได้ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมเป็นพื้นฐานสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและมี พฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2556) กล่าวว่า การสร้างความตระหนักด้าน สิ่งแวดล้อมในผู้เรียนต้องพัฒนาควบคู่ทั้ง “ความรู้สึกเห็นคุณค่า” และ “ความรับผิดชอบ” โดยการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง เช่น การปลูกต้นไม้ในโรงเรียน การสังเกตธรรมชาติ หรือการร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ในชุมชน

1.2) ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อโครงการด้านเป้าหมาย พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน

อาจเนื่องมาจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ ครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ และผู้ปกครองที่ร่วมโครงการ มีความคิดเห็นว่า 1) เป้าหมายของโครงการมีความเหมาะสม ชัดเจน 2) ครูสามารถดำเนินกิจกรรมในโครงการได้น่าสนใจ ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อโครงการด้านกระบวนการดำเนินงานในภาพรวม พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน อาจเนื่องมาจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ ครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ และผู้ปกครองที่ร่วมโครงการมีความคิดเห็นว่า 1) ครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (ครูประจำชั้น) ดำเนินกิจกรรมในโครงการเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ 2) ครูผู้สอนในกลุ่มสาระดำเนินกิจกรรมในโครงการเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ 3) ครูผู้รับผิดชอบโครงการมีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องและผู้ปกครองสม่ำเสมอ ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อโครงการด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน อาจเนื่องมาจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ ครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ และผู้ปกครองที่ร่วมโครงการมีความคิดเห็นว่า 1) ครูพึงพอใจในการร่วมทำกิจกรรมของครูประจำชั้น 2) ครูพึงพอใจในการร่วมทำกิจกรรมของครูผู้เกี่ยวข้อง 3) ครูพึงพอใจในการร่วมทำกิจกรรมของนักเรียน ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อโครงการด้านผลลัพธ์ของนักเรียน พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน อาจเนื่องมาจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ ครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ และผู้ปกครองที่ร่วมโครงการมีความคิดเห็นว่า 1) นักเรียนเป็นผู้มีวินัยใฝ่เรียนรู้และมีจิตอาสา 2) นักเรียนมีคุณลักษณะความพอเพียง 3) นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในครอบครัวของตนเองได้ 4) นักเรียนรู้คุณค่าของ สิ่งแวดล้อม และตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม 5) นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 6) นักเรียนใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า 7) นักเรียนมีความรู้ในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมไปใช้ในการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันได้ ส่วนผลการประเมินของนักเรียนที่ร่วมโครงการ เกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการด้านครูพบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน อาจเนื่องมาจาก นักเรียนที่ร่วมโครงการมีความคิดเห็นว่า 1) ครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (ครูประจำชั้น) ดำเนินกิจกรรมในโครงการเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ 2) ครูผู้สอนในกลุ่มสาระดำเนินกิจกรรมในโครงการเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ 3) ครูผู้รับผิดชอบโครงการมีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องและนักเรียนสม่ำเสมอ ด้านนักเรียน พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน อาจเนื่องมาจาก นักเรียนที่ร่วมโครงการมีความคิดเห็นว่า 1) นักเรียนเป็นผู้มีวินัยใฝ่เรียนรู้และมีจิตอาสา 2) นักเรียนมีคุณลักษณะความพอเพียง 3) นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในครอบครัวของตนเองได้ 4) นักเรียนรู้คุณค่าของ สิ่งแวดล้อม และตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม 5) นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 6) นักเรียนใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า 7) นักเรียนมีความรู้ในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมไปใช้ในการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันได้ ด้านผู้ปกครอง พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน อาจเนื่องมาจาก นักเรียนที่ร่วมโครงการมีความคิดเห็นว่า 1) ผู้ปกครองมีความเข้าใจในการดำเนินการของทางโรงเรียน 2) ผู้ปกครองสนับสนุนให้นักเรียนร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน 3) ผู้ปกครองส่งเสริมให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากโรงเรียนมาใช้ที่บ้าน/ชุมชน 4) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับนักเรียน 5) ผู้ปกครองมีเจตคติที่ดีต่อครูและโรงเรียน สอดคล้องกับ ธรรมนูญ ไซโยโก (2561) ที่ทำการวิจัยในโครงการ “สิ่งแวดล้อมดี ชีวิตพอเพียง” พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับสูงต่อกิจกรรมในโครงการ เนื่องจากสามารถเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง รู้สึกสนุก มีส่วนร่วม และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1. ด้านการวางแผนและการบริหารจัดการโครงการควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยเน้นความสอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษาและบริบทของชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานมีทิศทางและสามารถวัดผลสำเร็จได้ชัดเจน

2. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยอาจจัดกิจกรรมประชุมปรึกษาหารือ การอบรม หรือการสร้างเครือข่ายอาสาสมัคร เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการคิดวางแผน และติดตามผลโครงการ

3. ด้านการจัดกิจกรรมกิจกรรมควรมีความหลากหลาย ทันสมัย และน่าสนใจ เพื่อจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความตระหนัก และมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม ควรบูรณาการกิจกรรมเข้ากับรายวิชาหลักเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง

4. ด้านการติดตามและประเมินผลควรมีระบบติดตามและประเมินผลที่เป็นรูปธรรม และใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เช่น แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรม และผลงานของนักเรียน เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงานที่แท้จริงและนำมาพัฒนาปรับปรุงโครงการต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป

1. ควรมีการประเมินโครงการอื่น ๆ ในโรงเรียนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาโครงการต่าง ๆ ต่อไป เช่น โครงการส่งเสริมวินัย คุณธรรมจริยธรรม วัฒนธรรมและค่านิยมที่ดีงาม โครงการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการใช้รูปแบบการประเมินอื่นในด้านการประเมินสิ่งแวดล้อม อาทิ รูปแบบการประเมิน CIPPIest รูปแบบการประเมินของ Kirkpatrick เพื่อให้สอดคล้องกับการประเมินกิจกรรมในโครงการมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามแนว*

พระราชดำริ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

ณัฐกานต์ ไชโยโก. (2561). *ผลของการจัดกิจกรรมโครงการสิ่งแวดล้อมดี ชีวิตพอเพียงต่อจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ดารณี วัชรเสถียร. (2559). *การประเมินผลผู้เรียนในศตวรรษที่ 21*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไตรรัตน์ โภคพลากร. (2562). *แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ทิตนา แชมมณี. (2556). *การศึกษากับการพัฒนาที่ยั่งยืน*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิตนา แชมมณี. (2556). *ศิลปะการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 12). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิลารวรรณ อินทรวงส์โชติ. (2548). *การประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาโรงเรียนวัดช่างเคี่ยน จังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1* (พิมพ์ครั้งที่ 5). สุวีริยาสาส์น.

บุญทัน ดอกไธสง. (2554). *การบริหารจัดการโครงการเพื่อพัฒนาการศึกษา*. สำนักพิมพ์ปริมิต.

พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2562). *การประเมินโครงการ: แนวคิดและการประยุกต์ใช้*. แฮ่สอ็อปเคอร์มิสท์.

รัตนา สายคณิต. (2550). *การบริหารโครงการ: แนวทางสู่ความสำเร็จ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัตนา สายคณิต. (2556). *การวางแผนและบริหารโครงการ*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

โรงเรียนมงคลวิทยา. (2565). *หลักสูตรสถานศึกษา,โรงเรียนมงคลวิทยา. (สำเนาเอกสาร)*.

สมคิด พรหมจ้อย. (2563). *เทคนิคการประเมินโครงการ* (พิมพ์ครั้งที่ 7). จตุพร ดีไซน์.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2554). *การประเมินโครงการ: แนวคิด หลักการ และกระบวนการ*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *แนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน.*

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกด้าน*

สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการจัดการเรียนรู้บูรณาการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม.*

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *รายงานการวิเคราะห์แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. สำนักงาน*

เลขาธิการสภาการศึกษา.

วารสารหลักสูตรและการสอน มช.
๒